

33. helluntain jälkeinen viikko, torstai

Päivän epistola

(1. Piet. 4: 12 – 5: 5)

”Rakkaat ystävät, älkää oudoksuko sitä tulta ja hehkua, jossa teitä koetellaan, ikään kuin teille tapahtuisi jotakin outoa. Iloitkaa päinvastoin sitä enemmän, mitä enemmän pääsette osallisiksi Kristuksen kärsimyksistä, jotta saisitte iloita ja riemuita myös silloin, kun hänen kirkkautensa ilmestyy. Kun teitä solvataan Kristuksen nimen tähden, te olette autuaat, sillä teidän yllänne on kirkkauden Henki, Jumalan Henki. Kenenkään teistä ei tule kärsiä murhamiehenä tai varkaana tai pahantekijänä tai toisten petkuttajana. Mutta sen, joka kärsii kristittynä, ei pidä hävetä, vaan hän kirkastakoon kristityn nimellään Jumalaa. On tullut tuomion aika, ja tuomio alkaa Jumalan huoneesta. Mutta jos se alkaa meistä, mikä onkaan niiden loppu, jotka eivät taivu uskomaan Jumalan evankeliumia? – Jos hurskas pelastuu vaivoin, miten käykään jumalattoman ja syntisen? Sen tähden ne, jotka joutuvat kärsimään, jos niin on Jumalan tahto, antakoot elämänsä uskollisen Luojan haltuun ja tehkööt edelleen sitä, mikä on hyvää. Seuraavan kehotuksen minä osoitan niille, jotka teidän joukossanne ovat vanhimman asemassa – minä, joka itsekin olen vanhin ja Kristuksen kärsimysten todistaja sekä myös osallinen siitä kirkkaudesta, joka on ilmestynvä: Kaitkaa sitä laumaa, jonka Jumala on teille uskonut, älkää pakosta, vaan vapaaehtoisesti, Jumalan tahdon mukaan, älkää myöskään alhaisesta voitonhimosta, vaan sydämenne halusta. Älkää herroina vallitko niitä, jotka teidän osallenne ovat tulleet, vaan olkaa laumanne esikuvana. Silloin te ylimmän paimenen ilmestyessä saatte kirkkauden seppeleen, joka ei kuihdu. Samoin te, jotka olette nuorempia, tyytykää asemaanne vanhimpien alaisina. Ja te kaikki: pukeutukaa keskinäiseen nöyryyteen, sillä Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armonsa.”

Tekstin aiheena on vainon todellinen kohtaaminen. Vielä ei ole alkanut pysyvä vainon aika, sen ilmaisee teksti: ”älkää oudoksuko”. Tuli ja hehku tarkoittaa vainoa (vrt. 1. Piet. 1: 6 – 7). Vainon kohtaaminen merkitsee osallisuutta Kristuksen kärsimyksistä. Jos ihminen ei kestä koettelemuksia, hän voi luopua uskostaan.

Vainot tulee kohdata ilolla! Osallistuminen Kristuksen kärsimyksiin tuo ilon ja riemun viimeisenä päivänä. Autuas merkitsee onnellisuutta. ”Yllänne on kirkkauden Henki, Jumalan Henki” on saanut vaikutteita profeetta Jesajalta (Jes. 11: 2). Se on vaikeasti tulkittavissa ja voi olla, ettei se ole säilynyt alkuperäisessä muodossa.

”Kärsii kristittynä” ei merkitse, että kirjeen kirjoittamisen aikana kristittynä oleminen olisi rikollista toimintaa. Sana kristitty oli otettu käyttöön Antiokiassa ja sen käyttö yleistyi (Ap.t. 11: 26; 26: 28). ”Ei pidä hävetä” paljastaa, että kristityt kohtasivat julkista halveksuntaa. Nyt alkaneet kristittyjen kärsimykset ovat alku lopun ajan tuomiolle, ne puhdistavat ”Jumalan huonetta” siis Jumalan kansaa, Kirkkoa. Tuomio alkaa Jumalan huoneesta ja sen kohtaavat muutkin kuin Jumalan huoneen jäsenet. Tämä tuomio on oleva kauhea pakanoille.

Teksti, jossa kerrotaan hurskaan pelastumisesta vaivoin ja kysytään jumalattomien ja syntisten kohtalosta on lainattu Sananlaskuista (Sananl. 11: 31). Kärsivien tulee antaa ”elämänsä uskollisen Luojan haltuun ja tehdä edelleen sitä, mikä on hyvää”. Tässä ei puhuta marttyyriudesta. Tämä on ainoa kohta Uudessa testamentissa, missä Jumalaa kutsutaan Luojaaksi.

Tekstimme alkuosan tarkoitus on antaa kristityille toivoa. Tässä mainittu kärsimys ei ole tulosta väärästä toiminnasta. Kärsimyksen avulla todistetaan uskosta ja totuudesta.

Seuraavaksi on kehotuksia vanhimmille ja uskollisille. Siinä esitetty kirkon rakenne on kehittymätön. Virkakäsitys on lainattu senaikaisesta juutalaisuudesta. Sana vanhin voi ortodoksisen käsityksen mukaan tarkoittaa joko piispaa tai pappia. Kirjoittaja ilmaisee olevansa itsekin vanhin ja hän osoittaa yhteenkuuluvaisuutta apostolien tehtävän ja seurakunnan johtajan (piispan) kanssa.

Sitten esitetään kuvaus ihanteellisesta seurakunnan johtajasta. Laumaa on kaittäva vapaaehtoisesti Jumalan tahdon mukaisesti, sydämen halusta. Lauman kaitseminen on seurakunnan johtajan tärkein asia. Lauman kaitsemisesta Jeesus puhui Pietarille ylösnousemuksensa jälkeen Tiberiaanjärven rannalla (Joh. 21: 15 – 17).

”Älkää herroina vallitko niitä, jotka teidän osallenne ovat tulleet.” Paimenen ei siis tule olla laumansa yläpuolella. ”Osallenne tulleet” tarkoittaa seurakuntaa tai seurakuntia. Alkuperäinen sana voidaan suomentaa eri tavoin. Se voi olla arpa, arvottaessa tullut, osa, osuus, kohtalo. Kirkollisessa käsityksessä sillä tarkoitetaan niitä ihmisiä, jotka ovat osallisia perinnöstä, ovat osallisia kuninkaallisesta pappeudesta. Kyseessä ovat kasteen saaneet seurakuntien jäsenet. Heillä on Pyhän Hengen armolahja. Vaikka kirkossa on erityinen pappeus: piispat, papit ja diakonit, niin Uusi testamentti ei tuo esille jakoa papiston ja maallikoiden välille. Seurakunnan vanhimman on oltava esikuva laumalle, hän ei saa olla voitonhimoinen (ahne). Silloin Kristus (ylin paimen) palkitsee vanhimmat.

Nuorempien tulee tyytyä asemaansa vanhimpien alaisena. Tässä sana vanhin voi tarkoittaa sekä tehtävää (seurakunnan johtaja) että ikää. Nuorempi tarkoittaa todennäköisesti vain ikää. Sana, mikä on suomennettu sanana pukeutua ”nöyryyteen”, tarkoittaa kreikan kielessä orjan käyttämää esiliinaa palvelustehtävää suoritettaessa. Sana nöyryys ilmaisee hyvin ilmaisun tarkoituksen. ”Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon” on lainaus Sananlaskuista (Sananl. 3: 34). Nöyryys on kaikkien hyveiden perustana.

Päivän evankeliumi

(Mark. 12: 38 – 44)

”Herra sanoi: ”Varokaa lainopettajia! He kulkevat mielellään pitkissä viitoissa ja odottavat, että heitä tervehditään toreilla, he ottavat synagoogassa etumaiset istuimet ja pidoissa kunniapaikat, mutta vievät leskiltä talot ja latelevat pitkiä rukouksiaan vain näön vuoksi. Sitä ankarampi tulee olemaan heidän tuomionsa. Jeesus istuutui vastapäätä uhriarkkua ja katseli, kuinka ihmiset panivat siihen rahaa. Monet rikkaat antoivat paljon. Sitten tuli köyhä leskivaimo ja pani arkkuun kaksi pientä lanttia, yhteensä kuparikolikon verran. Jeesus kutsui opetuslapset luokseen ja sanoi heille: ”Totisesti, tämä köyhä leski pani uhriarkkuun enemmän kuin yksikään toinen. Kaikki muut antoivat liiastaan, mutta hän antoi vähästään, kaiken, mitä hänellä oli, kaiken, mitä hän elääkseen tarvitsi.”

Samaa tekstiä on myös sekä Matteuksella (Matt. 23: 1 – 36; 6: 5) ja Luukkaalla (Luuk. 11: 37 – 54; 20: 45 – 21: 1 – 4).

Tämänpäiväinen kertomus asettaa vastakkain kaksi tapahtumaa ja niihin osallistujat. Jeesus varoittaa kaksinaamaisista lainopettajista ja haluaa seuraajiensa toimivan päinvastoin kuin esimerkin lainopettajat. Hän varoittaa lainopettajien kunnian ja maineen tavoittelusta, heidän rahanahneudestaan, kun he vievät leskien omaisuudet ja turhista pitkistä rukouksista. Tässä yhteydessä on huomioitava se, että Jeesus arvostelee tässä vain osaa lainopettajista, niitä, jotka toimivat väärin. Vielä vähemmän tämä koskee kaikkia juutalaisia.

Lainopettajat tunsivat ja tulkitsivat Vanhan testamentin lakia ja heillä oli arvostettu asema juutalaisessa yhteisössä Jeesuksen aikana. Tässä Jeesuksen kertomassa esimerkissä heillä on erityisen juhlavat viitat, joilla he korostavat asemaansa ja he pyrkivät olemaan näkyvällä paikalla uskonnollisissa tilanteissa.

Joissakin tapauksissa osa lainopettajista toimi leskien asioiden hoitajina ja he hoitivat myös leskien kiinteistöjen (talojen) asioita. Yleinen tapa oli, että he saivat palkkiokseen osan kiinteistön tuotosta. Erityisesti hyvämaineiset lainopettajat saivat tällaisia tehtäviä hoitaakseen. Ahneutensa takia heidän kohtalonsa viimeisellä tuomiolla on ankara. Vaikka evankeliumin teksti ei sitä kerro, niin tässä sanattomasti annetaan oikeaksi toimintatavaksi Jeesuksen oma toiminta.

Näitä kahta kertomusta yhdistää sana leski. Jälkimmäisessä kertomuksessa leski toimii sydämensä ohjaamana. Hän antaa uhriarkkuun kaksi pientä lanttia, yhteensä kuparikolikon verran. Lantti oli pienin käytössä oleva raha. Nainen antoi enemmän kuin muut, sillä hän antoi kaiken, mutta muut antoivat ylimääräisestään. Kaikkiaan uhriarkkuja oli kolmetoista ja niihin kerättiin rahaa eri tarkoituksiin. Niihin ei siis kerätty jotain maksuja vaan vapaaehtoisia lahjoituksia. Kerätyt rahat käytettiin esimerkiksi temppelin tarpeisiin tai pappien, köyhien ja leskien auttamiseen.

Kirkon opettajat kiinnittävät huomion siihen, että Jeesus ei kiinnittänyt huomiota annetun lahjoituksen määrään, vaan siihen, mitä antajalle jää itselleen. Näin naisen lahja oli suurempi kuin muiden. Ne, jotka antoivat liiastaan, antoivat siis todellisuudessa vähän. Jumala huomioi annetut almut (vrt. Ap.t. 10: 4).

Evankeliumista kannattaa huomata myös se, että oikean mallin toiminnasta antaa nainen, ei mies. Patriarkalisessa yhteiskunnassa korostettiin miesten asemaa, nyt Jeesuksen opetus korostaa naisen antamaa esimerkkiä.

Tekstimme loppuu tähän. Jotta saisimme paremman kuvan, kannattaa vielä huomata yksi asia jo kerrotusta ja yhdistää se tämänpäiväisen tekstimme jälkeen tulevaan kertomukseen. Ensinnäkin Jeesus toteaa, että lainopettajien tuomio on oleva ankara. Toiseksi seuraavassa tekstissä Jeesus toteaa temppelistä, jota nämä lainopettajat palvelevat: ”Kaikki revitään maahan, tänne ei jää kiveä kiven päälle. ” Tämä toteutui v. 70.